

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-131>

УДК 657:631.1

Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими процесами на підприємстві

Кузь В.І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Тиніц І.І.

магістр
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Статтю присвячено формуванню обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими процесами на підприємстві. Визначено зміст інформаційних запитів управлінського персоналу в розрізі етапів прийняття рішень під час управління виробничими процесами. Встановлено прийнятність принципів бухгалтерського обліку для формування релевантних даних про витрати для управління виробничими процесами. Доведено важливість класифікації витрат для формування якісного обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими процесами на підприємстві.

Ключові слова: аналітичне забезпечення, витрати, змінні витрати, класифікація витрат, облікове забезпечення, постійні витрати, принципи бухгалтерського обліку.

Кузь В.І., Тиніц І.І. УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННЫМИ ПРОЦЕССАМИ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Статья посвящена формированию учетно-аналитического обеспечения управления производственными процессами на предприятии. Определено содержание информационных запросов управленческого персонала в разрезе этапов принятия решений при управлении производственными процессами. Установлена приемлемость принципов бухгалтерского учета для формирования релевантных данных о расходах для управления производственными процессами. Доказана важность классификации расходов для формирования качественного учетно-аналитического обеспечения управления производственными процессами на предприятии.

Ключевые слова: аналитическое обеспечение, расходы, переменные затраты, классификация расходов, учетное обеспечение, постоянные расходы, принципы бухгалтерского учета.

Kuz V.I., Tynits I.I. ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR THE MANUFACTURING PROCESSES MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE

The article is devoted to the formation of accounting and analytical support for the manufacturing process management in enterprise. The content of information request of managerial staff at the decision stage of the manufacturing process management is determined. The acceptance of accounting principles for the formation of the information about relevant cost for manufacturing process management is established. The importance of cost classification for the formation of qualitative accounting and analytical support for the manufacturing process management in the enterprise is proved.

Keywords: analytical support, cost, variable costs, cost classification, accounting support, fixed costs, accounting principles.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток національної економіки базується на тісній співпраці суб'єктів господарювання різних секторів, предметом їх взаємодії повинен стати результат, пов'язаний із випуском конкурентоспроможної продукції. Проте за умов провадження економічних процесів відкритого ринкового типу

простежується ситуація посилення конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання в межах однієї країни чи економічного інтеграційного об'єднання, що призводить до підвищення уваги з боку менеджерів до управлінських процесів, зумовлює необхідність їх удосконалення. Адже конкурентні переваги щодо фінансового забезпечення,

забезпечення інтелектуальним і людським капіталом, наявність організаційного капіталу чи достатньої кількості засобів і предметів праці не завжди спричиняють досягнення конкурентних позицій у майбутньому. У цьому контексті окремим елементом отримання конкурентних переваг слід розглядати управлінську систему та її обліково-аналітичне забезпечення, тобто інформаційне підкріплення процесів прийняття управлінських рішень. Особливо актуальним є створення ефективного обліково-аналітичного забезпечення для управління виробничими програмами, адже даний управлінський об'єкт є базовим у господарській діяльності та таким, що здатний забезпечити перспективну прибутковість і перспективну фінансову стабільність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема формування релевантного інформаційного забезпечення процесу управління будь-яким суб'єктом господарювання є багатогранною, адже залежить від низки чинників, серед яких слід виділити зміни принципів функціонування зовнішнього соціально-економічного середовища, зміни технологій виробництва та різноманітність змісту інформаційних запитів управлінського персоналу тощо. Незважаючи на вказані проблеми, окремим дослідникам удалося систематизувати теоретичні знання та практичний досвід щодо формування релевантних даних про витрати в рамках вибраної моделі управління виробничими процесами суб'єкта господарювання. Проте досліджувана проблема залишається актуальною, що спричинено постійним удосконаленням виробничих та управлінських процесів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на різноманітність виробничих процесів за змістом операцій, тривалістю операційного циклу, вибраною моделлю управління, ресурсами, що використовуються, важливим аспектом формування інформаційного забезпечення системи управління залишається дослідження прийнятності систем бухгалтерського обліку та економічного аналізу щодо продукування релевантних даних для прийняття ефективних управлінських рішень під час виконання суб'єктом господарювання виробничих програм.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження дефініції поняття «витрати» в умовах необхідності формування релевантного інформаційного забезпечення системи управління, ідентифікація змісту інформаційних запитів управлінського персоналу на етапах прийняття рішень

щодо виконання виробничих програм, визначення напрямів підвищення інформаційної цінності даних, що продукуються традиційною системою бухгалтерського обліку, характеристика основних аналітичних процедур, спрямованих на оцінку ефективності управлінських рішень за етапами їх прийняття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на стрімкий розвиток інформаційного суспільства, е-економіки та економіки сфери послуг, основою розвитку вітчизняної економіки залишається виробничий сектор. Суб'єкти господарювання, фінансово-господарська діяльність яких базується на виробничих процесах, для досягнення конкурентних переваг формують відповідне інформаційне забезпечення, яке апріорі повинно забезпечити задоволення інформаційних запитів управлінського персоналу. Такий стан речей забезпечує множинність підходів до трактувань базових категорій, якими оперують управлінці в ході здійснення виробничих процесів та визначення перспективних напрямів їх розвитку. Важливість формування якісного обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими процесами суб'єкта господарювання зумовила існування різних підходів до трактування сутності категорії «витрати».

Як зазначають В.А. Сідун та Ю.В. Пономарьова, «витрати – це обсяг спожитих виробничих чинників (матеріальних, фінансових, трудових ресурсів), необхідних для здійснення підприємством господарської діяльності, спрямованої на отримання прибутку та максимізацію добробуту власників у грошовому вираженні» [1]. Наведене дослідниками визначення сутності досліджуваної категорії базується на припущенні, що в процесі виготовлення продукції (надання послуг) використовуються тільки базові чинники виробництва.

Низка науковців розглядає витрати тільки з фінансового погляду: «витрати – це грошове вираження суми ресурсів (матеріальних, технічних, трудових, фінансових, інформаційних тощо), використаних для виробництва та реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг, здійснення інших видів господарської діяльності, спрямованої на досягнення стратегічних і поточних завдань розвитку суб'єктів господарювання» [2]; «витрати виробництва і реалізації (собівартість продукції, робіт, послуг) являють собою вартісну оцінку використовуваних у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фон-

дів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво та реалізацію» [3]. Проте в умовах розвитку інформаційного суспільства під час трактування сутності економічної категорії «витрати» доцільно розглядати ще й інформаційні ресурси як зменшення активів, що використовуються суб'єктом господарювання для виконання виробничих програм.

Для отримання інформації про витрати за сутністю, що міститься у наведених визначеннях, необхідно систематизувати інформацію згідно з методичними підходами, відмінними від традиційно облікової методики. Тому більшість науковців та практиків розглядають витрати з бухгалтерського погляду: «Витрати – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу» [4]. Використання інформації про витрати, яка сформована в системі бухгалтерському обліку, є прийнятним, якщо управлінським персоналом під час формування облікового забезпечення управління виробничими процесами застосовується розгалужена система класифікації досліджуваної категорії.

Для формування якісного обліково-інформаційного забезпечення управління виробничими процесами суб'єкта господарювання слід дати уточнене визначення поняття «витрати», що сформоване на основі врахування функцій системи бухгалтерського обліку та системи управління: витрати – це використання в господарських процесах у розрахунковому періоді всіх видів чинників виробництва (ресурсів), що призводить до зменшення

активів або до збільшення зобов'язань, що спричиняє зменшення власного капіталу, якщо використання видів ресурсів може бути достовірно оцінене.

Формування облікового забезпечення управління виробничими процесами суб'єкта господарювання повинно враховувати такі вимоги: не суперечити методологічним аспектам організації та ведення обліку; відповідати класичній моделі управління витратами суб'єкта господарювання; надавати релевантну аналітичну інформацію за видами відповідно до прийнятої класифікації витрат в управлінській моделі. На рис. 1 наведено послідовність завдань у розрізі етапів процесу прийняття рішень під час управління витратами суб'єкта господарювання.

Облікове забезпечення управління виробничими процесами є характерним інформаційним інструментом для всіх етапів прийняття управлінських рішень. Проте його домінантне значення втрачається на початкових та підсумкових етапах, адже базове значення для них мають планова інформація, дані стратегічного характеру, інформація, що одержується в рамках проведення контрольних заходів і застосування аналітичних процедур.

Таким чином, для формування цілісної системи інформаційного забезпечення управління виробничими програмами його слід розглядати в поєднанні облікового та аналітичного забезпечення. Тільки в такому разі управлінський персонал отримуватиме оптимальний масив даних для прийняття раціональних рішень.

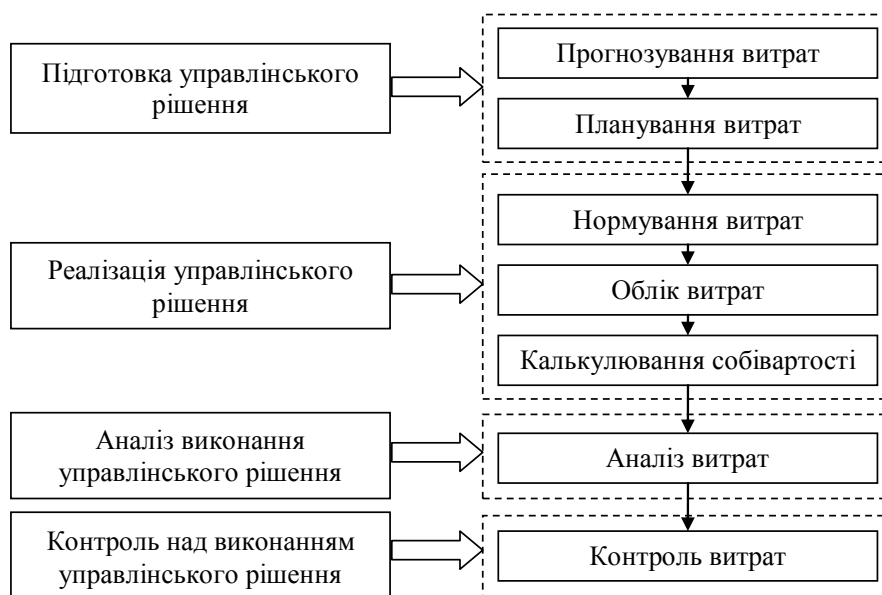

Рис. 1. Етапи управління витратами виробничого процесу

Серед низки завдань економічного та управлінського характеру в системі управління виробничими процесами велике значення має формування облікового забезпечення на етапі реалізації управлінського рішення. Крім того, слід відзначити, що на всіх інших етапах процесу прийняття рішень використовується масив даних, в основу якого покладено облікову інформацію ретроспективного або ж оперативного змісту. Тому систему бухгалтерського обліку доцільно розглядати як базовий складник інформаційного забезпечення управління виробничими процесами. Такий стан речей вимагає оцінки принципів бухгалтерського обліку щодо можливості продукування ними якісного інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень (табл. 1).

Наведені принципи створюють єдині для всіх суб'єктів господарювання правила визнання та оцінки господарських операцій, які призводять до виникнення витрат. Проте якісне облікове забезпечення управління витратами вимагає деталізованої та різносторонньої інформації, що вимагає поділу (класифікації) досліджуваної категорії на види, які становлять інформаційний інтерес для управлінського персоналу.

Для правильного складання класифікації витрат потрібно дотримуватися певних правил, які визначаються властивостями поділу. Поділ – це певна логічна операція, пов'язана

із завданням розподілу та огляду єдиного матеріалу. Однією із багатьох властивостей такого поділу є те, що обсяг матеріалу розподіляється за класами відповідно до зміни певної ознаки. В.Ф. Бернов та Ю.А. Харін [5] доводять існування декількох правил поділу, які необхідно врахувати під час складання класифікації витрат, а саме: члени поділу повинні виключати один одного, їх обсяги не можуть мати спільних елементів; поділ повинен відповідати одному обґрунтуванню, тобто предмети, які підлягають поділу, класифікуються тільки за єдиною ознакою – тією, яка є обґрунтуванням поділу; якщо поділ проводиться за багатьма рівнями, слід переходити від єдиного цілого до більш конкретних рівнів.

Класифікація витрат, проведена таким чином, може забезпечити краще вивчення складу та характеру витрат, а також дати змогу прийняти певні управлінські рішення щодо знаходження джерел економії, сприяти кращому розумінню призначення витрат. У процесі здійснення класифікації витрат потрібно виділяти такі ознаки класифікації, за якими легко поділити витрати на окреслені групи та уникнути подвійного тлумачення їх видів.

Класифікація витрат повинна відповідати вимогам управління підприємством, тому можна погодитися з думкою С.Ф. Голова, що «в основу класифікації витрат має бути покладений принцип «різні витрати для різних

Таблиця 1

**Умови ідентифікації інформації про витрати
відповідно до базових принципів бухгалтерського обліку**

Принципи обліку	Взаємозв'язок з витратами
1	2
Обачності	Не допускається застосовувати методи оцінки, що б занижували оцінку витрат підприємства
Повного висвітлення	Фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні витрати, здатні вплинути на управлінські рішення
Автономності	Витрати власників не повинні відображатися у фінансовій звітності
Послідовності	Постійне застосування підприємством вибраної облікової політики в частині витрат (методів нарахування амортизації чи резерву сумнівних боргів, тощо)
Безперервності	Оцінка витрат підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі
Нарахування і відповідності доходів та витрат	Витрати визнаються одночасно з доходом, для отримання якого вони були здійснені, у тому числі за рахунок систематичного розподілу
Історичної (фактичної) собівартості	Пріоритетною є оцінка активів підприємства виходячи з витрат на їх виробництво та придбання
Єдиного грошового вимірника	Вимірювання та узагальнення здійснених витрат у фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці

потреб» [6, с. 300]. І.Є. Давидович досліджує класифікацію витрат як «зведення за визначеними ознаками всієї різноманітності витрат на виробництво і реалізацію продукції в економічно обґрунтовані групи, які включали б однорідні витрати» [7, с. 173]. В.О. Ластовецький пропонує класифікувати витрати відповідно до виробничих чинників і з урахуванням призначення окремих видів затрат стосовно способів використання ресурсів, які забезпечують основу для управління витратами і калькулювання собівартості продукції [8, с. 39].

В.Ф. Палій радить групувати витрати за ступенем впливу обсягу виробництва (постійні, змінні), за способом віднесення на собівартість (прямі, накладні), за періодичністю вкладень (поточні, одночасні), за відношенням до виробничого процесу (виробничі, невиробничі), за часом розрахунку (фактичні, планові) [9, с. 348]. П.П. Новіченко критично ставиться до групування витрат на основні та накладні у зв'язку з відсутністю великого пізнавального значення через необґрунтованість вибору критерію. Вчений зазначає, що якщо класифікацію витрат проводити за ознакою їхньої участі в утворенні суспільного продукту, то вони є грошовим виразом відповідно виробничих і невиробничих витрат [10, с. 72].

Професор Я.В. Соколов групує витрати за типом чинників господарського життя (дії, події), за визнанням (нараховані й оплачені), стосовно грошей (монетарні, немонетарні), стосовно балансу (ті, що капіталізуються, та некапіталізовані), за очікуванням (ординарні й екстраординарні), за оцінкою (нормативні та планові) тощо [11, с. 134].

Опираючись на правила здійснення поділу економічних категорій за видами, на науково-практичні доробки наведених вище дослідників та на інформаційні потреби управлінського персоналу, слід відзначити, що оптимальним поділом витрат для формування якісного обліково-аналітичного забезпечення буде розмежування досліджуваної категорії за такими ознаками:

- 1) за відношенням до об'єкта управління: прямі та непрямі витрати;
- 2) залежно від вагомості у виконанні виробничих програм: основні та допоміжні витрати;
- 3) за відношенням до змісту виробничих програм: витрати на виконання виробничих програм та витрати звітного періоду;
- 4) за видами: витрати за економічними елементами та витрати за статтями калькуляції;
- 5) за релевантністю інформації: релевантні витрати та нерелевантні витрати.

Наведена класифікація витрат, що забезпечує формування якісного інформаційного забезпечення управління виробничими процесами на підприємстві, відповідає методологічним та методичним аспектам функціонування системи бухгалтерського обліку, є цілісною та зрозумілою для управлінського персоналу, а також такою, яка виключає надлишкові дані, що повинні опрацьовуватися суб'єктом управління під час прийняття рішень.

Запропонований поділ витрат дає змогу сформувати якісне облікове забезпечення для управління виробничими програмами в розрізі всіх етапів процесу прийняття управлінських рішень, проте не забезпечує управлінський персонал даними, що засвідчують відносний стан або ж тенденції. Для повноцінного виконання інформаційних запитів із системи управління слід організувати аналітичне забезпечення процесу управління виробничими програмами на основі низки аналітичних процедур та системи аналітичних показників.

Зміст аналітичного забезпечення в системі управління суб'єктом господарювання реалізується через оброблення інформації із внутрішнього та зовнішнього середовища. Аналітичне забезпечення як процес характерне на всіх стадіях прийняття управлінських рішень.

Більшість дослідників виділяє такі етапи аналізу витрат виробництва та собівартості продукції [12, с. 173]: аналіз структури витрат, її динаміки та оптимальності для одержання прибутку; аналіз динаміки собівартості за узагальнюючими показниками і чинниками їхньої зміни, пошук можливостей усунення чинників зростання собівартості; аналіз собівартості продукції за калькуляційними статтями; аналіз загальних чинників зміни собівартості за калькуляційними статтями; аналіз собівартості одиниці окремих виробів із метою їх здешевлення (не знижуючи якісні параметри) і підвищення конкурентоспроможності; виявлення резервів зниження собівартості.

Наведенні аналітичні дії під час формування аналітичного забезпечення управління виробничими процесами слід розглядати як базові та початкові, адже на етапі аналізу виконання прийнятих управлінських рішень і вироблення перспективних напрямів розвитку виробничої сфери суб'єкта господарювання результати від наведених аналітичних дій є обмеженими. Такий стан речей потребує розгляду як аналітичного забезпечення управління витратами більш складних за своїм змістом аналітично-управлінських моделей, зокрема тих, які зорієнтовані на оцінку стра-

тегічних напрямів розвитку суб'єкта господарювання.

У табл. 2 наведено найпоширеніші підходи до вибору стратегій та особливості оцінювання окремих аспектів планування і виконання виробничих програм суб'єкта господарювання та аналізу зовнішнього соціально-економічного середовища.

Вагоме значення під час оцінки виконання цілей стратегії виробничого розвитку суб'єкта господарювання відіграє визначення ключових показників розвитку. Основні показники оцінки – це кількісні та якісні показники, що відображають найважливіші параметри діяльності для побудови системи управління, яка повинна забезпечувати безперервний контроль результатів роботи на відповідність заданим цілям і стратегіям розвитку.

До кількісних показників оцінки результатів виконання цілей стратегії виробничого роз-

витку слід віднести: величини постійних та змінних витрат, обсяги реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) у натуральних та вартісних вимірниках, темпи їхнього росту; частка (сегмент) ринку; витрати на дослідження та розробки; життєвий цикл продукції; чистий прибуток (збиток); власний капітал; вартість підприємства; фонд оплати праці; дивіденди; трансакційні витрати; інші показники фінансово-господарської діяльності у числовому вимірі.

Отже, формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими процесами на підприємстві – це індивідуальний та специфічний процес для кожного із суб'єктів господарювання, проте в будь-якому разі система інформаційного забезпечення управління досліджуваними категоріями передбачає оперування даними не тільки про витрати, а й про суміжні економічні категорії,

Таблиця 2

Основні підходи до оцінки стратегії суб'єкта господарювання

№ з/п	Підхід до оцінки	Характеристика
1	2	3
1	Аналіз портфеля замовлень	Зосередження уваги на природі ринків організації (особливо на оцінці темпів їхнього росту) і на конкурентній стратегії організації
2	Матриця Мак-Кінзі	Оцінювання окремого виду діяльності за двома напрямками: привабливістю галузі виробництва й конкурентним положенням підприємства
3	Аналіз життєвого циклу	Оцінювання базується на зіставленні стану підприємства на ринку і стадії життєвого циклу виробленого продукту
4	Бенчмаркінг	Методика зіставлення ефективності господарської діяльності досліджуваної компанії й компанії, що є лідером у даній галузі
5	Система збалансованих показників	Забезпечує інтеграцію фінансових та нефінансових індикаторів з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків між результуючими показниками та чинниками, під впливом яких вони формуються
6	PEST-аналіз	Попередня оцінка стану зовнішнього середовища підприємства, що створюється, або підприємства, в якому відбувається зміна складу власників
7	Аналіз галузі	Аналіз зовнішнього середовища та частково внутрішнього середовища. Під час аналізу специфіки галузі, як правило, аналізують її стан та привабливість для нових учасників: чим привабливіша галузь, тим жорсткіша буде в ній конкуренція
8	SWOT-аналіз	Технологія передбачає виявлення сильних та слабких сторін у роботі підприємства, можливостей та загроз, що очікують його в майбутньому, а також встановлення взаємозв'язку між ними, що може бути використаний під час формування стратегії підприємства
9	Матриця спрямованої політики	Зводиться до оцінки кількісних і якісних параметрів бізнесу, тобто призначена для багатопараметричного стратегічного аналізу
10	Модель Хофера-Шендела	Оцінювання проводиться за такими типами ідеального бізнес-набору для підприємства: набір зростання; набір прибутку; збалансований набір
11	Модель PIMS	В основу оцінювання покладено багатфакторні регресійні моделі, що дають змогу порівняти дані, які характеризують діяльність підприємств, що належать до однієї галузі

а також використання інформації про тенденції розвитку зовнішнього соціально-економічного середовища.

Висновки з цього дослідження. Таким чином, ускладнення управлінських та виробничих процесів у ринкових умовах господарювання слугує індикатором щодо необхідності формування обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими процесами. Для задоволення інформаційних запитів управлінського персоналу система обліково-

аналітичного забезпечення управління витратами повинна враховувати у складі витрат виробництва операції, пов'язані з використанням інформаційних ресурсів, базуватися на традиційних облікових та аналітичних процедурах, використовувати стратегічні типи управлінських моделей тощо. Цінність інформаційного забезпечення управління виробничими програмами суб'єкта господарювання зростає за умови правильного поділу його витрат за видами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сідун В.А., Пономарьова Ю.В. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 436 с.
2. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: монографія. К.: УБС НБУ, 2008. 219 с.
3. Скирпан О.П., Палюх М.С. Фінансовий облік: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 407 с.
4. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: навч. посіб. Житомир: ЖІТІ, 2002. 600 с.
5. Бернов В.Ф., Харина Ю.А. Филосовский словарь. Мн.: ТетреСистемз, 2003. 352 с.
6. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: практич. посіб. К.: Лібра, 2001. 840 с.
7. Давидович І.Є. Управління витратами: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 320 с.
8. Ластовецький В.Є. Виробничо-комерційний облік і внутрішньогосподарська (управлінська) звітність за центрами витрат і відповідальності: наук.-прак. посіб. Чернівці: Рута, 2003. 156 с.
9. Палий В.Ф. Современный бухгалтерский учет. М.: Бухгалтерский учет, 2003. 792 с.
10. Новиченко П.П., Шеина Т.Н., Васин Ф.П. Бухгалтерский учет: учебник; под. ред. П.П. Новиченко; 2-е изд., перераб. и доп. М.: Финансы и статистика, 1996. 378 с.
11. Соколов Я.В., Соколов В.Я. История бухгалтерского учета; 3-е изд. М.: Магистр, 2009. 455 с.
12. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 365 с.

REFERENCES:

1. Sidun V.A., Ponomarova Yu.V. (2003) *Ekonomika pidpriemstva* [Business Economics]. Kyiv: Center for Educational Literature. (in Ukrainian).
2. Partyn H.O. (2008) *Upravlinnia vytratamy pidpriemstva: kontseptualni zasady, metody ta instrumentarii* [Management of enterprise expenses: conceptual foundations, methods and tools]. Kyiv: UBS NBU. (in Ukrainian).
3. Skyrpan O.P., Paliukh M.S. (2008) *Finansovyi oblik* [Financial Accounting]. Ternopil: TNEU. (in Ukrainian).
4. Tsal-Tsalko Yu.S. (2002) *Vytraty pidpriemstva* [Enterprise costs]. Zhytomyr: ZhITI. (in Ukrainian).
5. Bernov V.F., Kharyna Yu.A. (2003) *Filosovskiy slovar'* [Philosophical Dictionary]. Minsk: TetreSystems. (in Belorussia).
6. Holov S.F., Kostiuchenko V.M. (2001) *Bukhhalterskyi oblik za mizhnarodnyimi standartamy* [Accounting according to international standards]. Kyiv: Libra. (in Ukrainian).
7. Davydovych I.Ye. (2008) *Upravlinnia vytratamy* [Cost management]. Kyiv: Center for Educational Literature. (in Ukrainian).
8. Lastovetskyi V.Ye. (2003) *Vyrobnycho-komertsiynyi oblik i vnutrishnohospodarska (upravlinska) zvitnist za tsentramy vytrat i vidpovidalnosti* [Production-commercial accounting and internal (managerial) reporting by cost centers and responsibility]. Chernivtsi: Ruta. (in Ukrainian).
9. Paliy V.F. (2003) *Sovremennyy bukhgalterskiy uchet* [Modern accounting]. Moscow: Accounting. (in Russian).
10. Novichenko P.P., Sheina T.N., Vasin F.P. (1996) *Bukhhalterskiy uchet* [Accounting]. Moscow: Finance and Statistics. (in Russian).
11. Sokolov Ya.V., Sokolov V.Ya. (2009) *Istoriya bukhgalterskogo ucheta* [Accounting history]. Moscow: Master. (in Russian).
12. Popovych P.Ya. (2001) *Ekonomichnyi analiz diialnosti subiektiv hospodariuvannia* [Economic analysis of business entities]. Ternopil: Economic Thought. (in Ukrainian).

Accounting and analytical support for the manufacturing processes management at the enterprise

Kuz V.I.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Tynits I.I.

Master's Degree,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

The economic subjects whose financial economic activity is based on manufacturing process, in order to achieve competitive advantages, it forms the corresponding information support, which should ensure satisfaction of information requests of managerial staff.

The formation of accounting support for manufacturing process management of economic subject should take into account the following requirements: it is not contrary the methodological aspects of organization and record-keeping; to correspond to the classical model of cost management of economic subject; to provide relevant analytical information by type in accordance with the accepted cost classification in the management model.

The accounting principles create common rules of recognition and measurement of economic operation that lead to the costs occurrence for all economic subjects. However, high-quality accounting support for cost management requires detailed and versatile information that requires the classification of the investigated category for species, which based on information interest for managerial staff.

To relying on the information needs of managerial staff, it should be noted that the optimal cost sharing in order to create qualitative accounting and analytical support will delineation of the investigated category on the following characteristics: in relation to the object of management: direct and indirect costs; depending on the weight of production programs: basic and support cost; in relation to the content of production programs: the cost for the execution production programs and the cost of the reporting

period; by types: costs for economic elements and costs by calculation items; for relevance information: relevant and irrelevant costs.

The costs classification which ensures the formation of high-quality information support of manufacturing processes management in the enterprise is proposed and corresponds to the methodological and methodical aspects of the functioning accounting system and it is holistic and understandable for managerial staff, also which excludes surplus data that should be processed by the subject of management when it is making decisions.

The content of analytical support in the management system by an economic subject is realized through the processing of information like from the internal environment and as from the external one. Analytical support as a process which is characteristic at all stages managerial decisions making.

Thus, the complication of managerial and production processes in market economic conditions serves as an indicator of the need of formation accounting and analytical support for the manufacturing processes management. In order to ensure satisfaction of information requests of managerial staff, the system of accounting and analytical support for cost management should take into account the costs of production operations, associated with the use of information resources, based on traditional accounting and analytical procedures, use strategic types of management models, etc. The value of the information support of managerial production program by the economic subject increases only if that the costs are divided correctly and by the types.